

Zrazenina.

Zober deväť štartákov, zamiešaj do masy ľudí, pridaj bežky, trochu čerstvého snehu, trochu vína a počkaj, kým sa to celé nezrazí. Ak ste rozoznali základný recept na 43. zimný zraz v Prešove, máte dobré oko.

Pre TK Štart je to prvý zraz s väčšou účasťou po rokoch. Môžeme spomínať na staré mladé časy.

Vo štvrtok ráno odchádzame z Bratislavy šiesti, Ctibora priberáme cestou, a Barborka s Piatkom sa pridávajú – ako inak – až v piatok. Pele je známy vyznávač ranného vstávania a preto plánuje odchod na štvrtú hodinu ráno. Do Prešova prichádzame pred obedom, mestskú halu nájdeme vďaka Valikinmu dokonalému popisu na prvý pokus. Registrujeme sa, obedujeme a vykupujeme miestny Vzorodev.

Ubytovanie je v triede na blízkej strednej škole. Trieda je fajn a hlavne sme v nej sami. Len toalety sú také školské. Jedna kabínka zamknutá, druhá bez kľučky a tretia celkom bez dverí. Večer sa prihlasujeme na trasy a navštevujeme Valiku, aby sme jej trochu rozťahli byt.

Deň prvý – Drsný Čergov.

Drsné je už ráno. Treba vstať o pol šiestej, aby sme stihli odchod autobusov na trasu L1 – 32 kilometrov, s prevýšením 1 220 metrov. Ideme traja: Pele, Ctibor a Boris. Obliekame a balíme sa pri svetle čeloviek. Čeloviek pri ňom nemôže nič nájsť. Pred halou sme presne o 6.45. Je nás tu vyše dvesto, ale autobus len jeden a samozrejme plný. Čakáme ďalšie. Prichádzajú.

Z našej trojice mám zo zrazov najviac skúseností. Okamžite nakladám bežky do zvoleného autobusu a vnútri som medzi prvými. Aj Pele sa celkom vyzná v tlačení a spolu držíme miesto slušnému Ctiborovi, ktorý pokojne postupuje, aby nakoniec zostal vonku. Bežky si musí zase vyložiť a ísť hľadať miesto inde. Zraz je ideálny nástroj, ako zo slušného človeka vychovať dravého manažéra.

Po hodine cesty sa stretáme v Kyjove. Takýto druh mazacích orgií miestna krčma asi ešte nevidela. Dávam modrý extra. 42. ročník prechodu Čergovom začína. Hneď zostra stúpaním na Minčol. Prevýšenie je asi 500m na piatich kilometroch, ale terén je príjemný stúpa sa dobre. Účastníci vytvárajú dlhého hada, kam len dovidieť, stopa je len jedna, vedľa nej hlboký sneh. Predbiehanie stojí veľa síl. Cestou zoškrabávam ľad po prechode mokrým miestom. Na vrchole už čaká Pele, nepríjemný vietor a hmla. Žiaden dôvod na otáľanie. Bez zastávky sa púšťame dolu do zjazdov. A tieto sú drsnejšie ako výstup. Stopa je plná pomalších bežkárov a mimo nej číhajú zákernosti v podobe kameňov a rastlínstva. A to je zjazd z Minčolu ešte len slabší prísľub toho, čo nás čaká.

Prehneme sa cez sedlo Žiare a padáme do sedla Priehyba. Tu sa zosponu pridáva trasa L4. V sedle kopa ľudí a protiľahlý stupák prázdny, Neváham a pokračujem. Pamätám si, že kto nebude do pol jednej na kontrolnom mieste, stiahnu ho bez milosti z hrebeňa dolu. Ibaže nemám so sebou itinerár a neviem, kde treba do poľ jednej byť. Iba nejasne tuším, že by to mohlo byť pri oddelení trasy L4. Hrebeňová túra začína byť poriadne zubatá, strminy hore a ešte väčšie dolu. Silý pomaly ubúdajú, ale čas mám ešte dobrý. Je pol dvanástej. Stúpam zo sedla Lysina na Veľkú Javorinu, keď sa blíži pol jednej. Púšťam sa do ďalšej série zjazdov a

pádov, zmierený s tým, že nestihnem limit. Prechádzam cez vrchol Čergova a zjazdujem dole na chatu Je trištvrte na dve. Tu sa delia trasy L1 a L4. Vo dverách stojí Vlado a pýta sa ma, či som tu už dlho...

Pohľad do plánu trás na stene chaty ma prekvapí tým, že obom trasám zostáva rovnako dlhý úsek čo znamená, že som už dávno za kontrolným miestom. Chata je preplnená. Pojem kúsok čokolády a pokračujem ďalej, veď už to nie je veľa.

Kým ale L4 klesá rovnomerne dolu, nám postavili do cesty vrchol Lysej. Najhorší stupák na trase. Kamenistá dlhá strmina, spod snehu trčia korene a konáre. Stromčekujem. Oddychujem... Stromčekujem. Konečne je za mnou. Terén za vrcholom patrí ku krajším miestam trasy. Lesnaté partie vystriedajú lúky a aj keď výhľady sú dnes takmer nulové, zasnežené solitéry kríkov vytvárajú príjemnú kulisu.

Zjazdujem dolu na chatu Lysanka. Guláš a čaj a najmä folklórny súbor nás občerstvujú. Na počudovanie je dosť voľného miesta, som tu pomerne skoro. Posedím, pojem a popijem. Okolo tretej odchádzam dolu na parkovište k autobusom. 4km po odhrnutej ceste. Hodina pešo, alebo pár minút na lyžach. Ešteže mám stare bežky a tak je voľba jasná. Občas zaškrabnem, inak je zjazd dobrý. Aj dve hore idúce autá sa mi podarí obísť. Stíham prvý autobus, na dnes mám toho dosť. Text a foto: Boris.

Boris popísal prechod Čergovských vrchov dostatočne podrobne, pridávam zopár mojich dojmov a postrehov.

Výstup na Minčol bol vcelku v pohode, zvládli sme to nad očakávanie rýchlo. Akurát ma celou cestou rozčuľovala lyžiarka v stope za mnou, ktorá nebola schopná udržať ani minimálny odstup a jednoducho mi šliapala na päty bežiek. Na vrchole Minčola v hmle a vetre čakám na Borisa. Potom sa spúšťame z Minčolu dole, najprv v pohode po lúkach, potom v nepohode po takmer nezjazdnom svahu. Strmá lúka, z minimálnej vrstvy snehu trčí tráva, terén rozrytý do hlbokých kolají. Tak toto nie, hovorím si, a odbočujem do hlbokého snehu mimo cesty, v ktorom sa pomaly a opatrne spúšťam nadol. Boris však dokazuje, že i takýto terén je zjazdný a odvážne sa spúšťa z kopca. Pod kopcom zmizol v rezkom tempe v lese a viac som ho už nevidel. Ďalšie zjazdy už nie sú tak divoké, aj keď ľahké taktiež nie.

O tom, že tento pochod nie je žiadna sranda, sa presvedčím o hodinu neskôr, keď za sedlom Ždiare míňam skupinu skláňajúcu sa nad ležiacim človekom. Prítomný lekár práve konštatuje smrť. Vraj infarkt. Na psychike mi to veľmi nepridalo, hoci v dave ale bez kamarátov sa necítim veľmi dobre (Boris ostošesť maká dopredu, o Ctiborovi sme si mysleli to isté, ale on bol ďaleko za nami, úplne na chvoste.)

V sedle Priehyby som o štvrt' na dvanásť, čo je podľa itinerára dobrý medzičas. Osviežim sa čajom s rumom, ktorý tu nalievajú, keksom a vyrážam ďalej. Vraj je to ešte ďaleko. V sedle Piehyby sa k nám pripojila ďalšia bežecká trasa, na ktorej je 7 autobusov lyžiarov. Nikdy predtým som v horách toľko ľudí pokope nevidel (a verím že už ani neuvidím). Dlhochizný had ľudských tiel sa tiahne doďaleka. Hoci je terén medzi sedlom Priehyby a chatou Čergov veľmi pekný, na bežky priam ideálny, o pôžitku z jazdy na lyžiach nemôže byť veľmi reč. Treba šúchať lyže pomaly, tempom davu vpredu. Predbiehať nemá zmysel, jednak to v hlbokom snehu dosť vyčerpáva a prejdené kilometre sú už cítiť, jednak o chvíľu dobehneš ďalších sto ľudí idúcich rovnakým tempom. Pri zjazdoch je to v tom dave tiež celkom sranda.

Na chate Čergov sa trasa č. 4 odpojí, ďalej je to už lepšie. Hrebeň Lysej je veľmi pekný, máličko sa dvihli mraky a konečne vidíme hrebeň Čergovských vrchov, ktorý sme prešli. Už to ide len z kopca. Na jednom zo strmých zjazdov k chate Lysanka, kde na nás čaká vytúžené občerstvenie, sa mi podarilo spadnúť (po koľkýkrát už dnes!) veľmi nešťastne rovno na nejaký kameň či koreň, narazím si nohu, že ledva vládzem ísť. Zvyšných päť kilometrov idem radšej pešo, s lyžami v rukách. Odchádzam predposledným autobusom.

Text: Pelé.

Ešte raz deň prvý – Menej drsný Čergov

Nové bežkárske topánky mi urobili na Panoramaloipe krvavé otlaky na obidvoch päťkách a tak sa nepridávam k makačom Borisovi, Pelemu a Ctiborovi na viac ako tridsaťkilometrovú trasu Čergovom L1, ale len na dvadsaťšesťkilometrovú kratšiu trasu L4 s prevýšením 730 metrov.

Ráno vstávam o siedmej aj napriek tomu, že Boris, Pele aj Ctibor už od pol šiestej pobejú po triede s čelovkami, ale správali sa k nám čo sme ešte v tom čase spali vcelku ohľaduplne. Nehorázne sa mi nechce variť čaj a tak si dávam do termosky minerálku, niečo málo pojem a na cestu si beriem len tatrunku a pomaranč.

Táto trasa bola v tento deň asi najobľúbenejšia – na štart do Majdanu prichádza sedem preplnených autobusov. V dave ľudí stretávam kolegov šupináčov z Tatry Regena Milana a Táňu Poliakovcov. Do Sedla Priehyby stúpame lesnou cestou a dve paralelné stopy sú výborná vec, lebo už od štartu sa motajú po trati davy

bežkárov a keďže títo potratí sú rôznej kondície a rôzneho vybavenia už od začiatku sú to predbiehacie orgie. V divokom tempe Táňa spanikári a snaží sa svoje šupináče namazať gliderom, aby sa jej do kopca lepšie šmýkali. Milan sa jej snaží pomôcť. Ja sa poberám ďalej a asi tri kilometre v stúpaní hore dolinou márne bojujem asi zo 65 ročnou babičkou bežkárkou, ktorá mi kazí náladu, lebo sa jej neviem udržať. Poliakovcov stretávam až v cieľi etapy v Olejnikove.

Od Sedla Priehyby až do Sedla Črchľa majú L1 a L4 spoločnú trasu a usporiadatelia to rafinovane vymysleli tak, aby sa čo najväčší počet účastníkov z jednej aj druhej trasy pohyboval na tomto úseku v rovnakom čase. A tak ma vôbec neprakvapujú davu ľudí pri búde v sedle a ani to, že dve stopy tu končia, ale ľudí je dvojnásobne viac.

Pre nás z L4 sa stúpanie dosiahnutím Sedla Priehyby nekončí a pokračuje na hrebeň Čergova. K Borisovmu popisu spoločnej časti trasy niet čo dodať, len jeden záber, ako to videl môj fotoaparát.

Zjazdíky na tomto úseku boli naozaj drsné a v mojej evidencii pribudnú dva pády. Po rozdelení trasy s L1 a desať kilometrovému úseku dolu kopcom sa však môj zadok už do snehu nedostane.

Tesne pred rozdelením trás pobudnem asi hodinku na chate Čergov, kde si doprajem pivo a kávu a keď usadnem k stolu začnú sa sem valiť davu bežkárov. Asi som išiel v čele tohto nekončiaceho

davu, čo bolo na trati sčasti mojím šťastím.

Keď vykuknem z chaty so zámerom pomaly ju opustiť uvidím Borisa a naozaj sa ho pýtam, či je tu už dlho, lebo ma napadlo, že sme spolu mohli posediť... pokecať. On sa ma pre zmenu pýta, či tam nie je Pele alebo Ctibor.

Ešte navigujem Borisa na pokračovanie jeho trasy L1. Potom mi zvoní mobil a Valika sa ma pýta, kde som. Chcem jej svoju polohu popísať zo smerovníka a tam zisťujem, že som Borisa navigoval nesprávne. On sa medzitým zorientoval a keďže ho už v chate neviem nájsť, tesne pred druhou sa poberiem ďalej aj ja.

Kým som prišiel do Majdanu a Olejnikova poriadne som si zapichal – fakt ako už dávno nie. Aj v cieľi našej trasy je dobrá nálada – kapustnica a miestny folklórny súbor so šumnou speváčkou. Pojem kapustnicu, popijem pivo, pofotím speváčku a vyrazím do Prešova. Príjemná túra na úvod zrazu.

Text a foto: Vlado.

Deň druhý – Malebné Branisko.

Sobotná trasa je len o 3 km kratšia. Ale prevýšenie je len 770 m, čo je zdrojom nášho optimizmu. Ideme piati Pele, Barborka, Piatok, Lenka a Boris. Autobusy štartujú o 8.00 a tak sa viac vyspíme. Vyvezieme sa až do sedla Branisko. Dnes je na trase len čosi vyše stovky účastníkov a počas dňa to aj poznať. Štartujeme medzi poslednými a stopa je prázdna. Pozvoľne stúpame do sedla Smrekovica. Prijemné traverzy nechávajú

lyže bežať aj do kopca. V chatovej osade na trase poľovníci zapíjajú skolenú sviňu a hoci netušili, koľko ľudí dnes okolo prejde, neúnavne ponúkajú každého bežkára štamperlíkom. Nenecháme sa s Pelem dlho núkať. Bola to dobrá sviňa.

Za sedlom začína klesanie, najprv zvolna. Snehu je len z posledného sneženia, podklad žiaden a sklznicu občas zospodu priateľsky poškrabká trčiaci kamienok. Prijemný klesajúci úsek sa postupne zrýchľuje, chodník začína padať dolu lesom, stáva sa silne kamenistým. Spolu s chodníkom začínam padať aj ja, našťastie vedľa kameňov. Terén prestáva byť zjazdný. Pluhujem krajom lesa,

v úsekoch, kde na pluh ani nie je miesto.

Ťažký úsek šťastne končí a pokračujeme pohodovým klesajúcim traverzom až na Kopytov. Radosť z bežiek. Stúpanie do Lačnovského sedla je trochu strmšie, ale celkom fajn. Škoda, že nás oblačnosť oberá o výhľady.

Kraj pod Bachurňou a Javorom dáva zabudnúť na včerajšiu drinu. Dobrá stopa, nikto na dohľad, a lyže bežia takmer samé. Začínajú zjazdy. Dobieham opatrných, niektorí aj vyzúvajú. Fičím dolu kameň - nekameň, koreň - nekoreň. Podarí sa mi všetko ustáť a po chvíli som nad Dubovickým vlekom. Snehu ubúda, hrebeň je kamenitejší, ale stále to ešte ide. Odbočenie do doliny začína v mieste, kadiaľ práve prišli piati pešiaci. Rozdupaný padák plný kameňov. Ešte to ide, ale s pádmi. Vypletám lyže z krovísk a pokračujem. Nápis vyzuj lyže vítam s úľavou a zbieham pešo na traverz. Ten vedie na lúky nad Lipanmi. Lúky podo mnou sú sporo posypané snehom a zjazdujúcimi bežkármi, pričom na prvý pohľad nie je jasné, čoho je viac. Spúšťam sa dole po kombinácii snehu a suchej trávy, až kým ma v polovici nezastavia hrudy oráčiny. Stačí. Posledných 20 minút cesty prejdem po svojich. Občerstvenie je v Lipanoch u Bieleho koňa, kapustnica a čaj. Text a foto: Boris.

Čo dodať? Bola to naozaj pekná túra, po včerajšku balzam na dušu. Naplno sme si užívali krás okolitej prírody, až sme sa stali úplne poslednými a chudáci dvaja maníci z horskej služby na skialpinistických lyžiach, ktorí tvorili koniec peletónu, často museli čakať, až si Piatok vyfotí tú či onú krásu. V záverečnom zjazde z hrebeňa Bachurne do Lipian ale vytuhli aj oni a boli radi že sú radi že sa im podarilo zastaviť, aby si aj oni (profíci) mohli vyzuť lyže a ísť radšej dole kopcom pešo. Text: Pelé.

Ešte deň druhý – Najkrajšia trasa

„L6 je najkrajšia trasa,“ povedal mi jeden z usporiadateľov už pri našej registrácii po príchode na zraz do Prešova. A tak som si povedal, že sa na ňu vyberiem. Prvý deň som dal prednosť trase L4 lebo som chcel byť aspoň chvíľu na trase spolu aj s ostatnými členmi našej výpravy, ale neviem, či to bol dobrý nápad.

Na trasu L6, ktorá bola dlhá len slabých 21 kilometrov a sľubovala 850 metrové prevýšenie, sa v sobotu vybrali tri autobusy, čo bola oproti predchádzajúcemu dňu pohoda – a takmer komorná atmosféra. Z asi stovky účastníkov bolo asi 20 usporiadateľov, väčšinou obyvateľov dedinky Hermanovce, kde naša trasa končila.

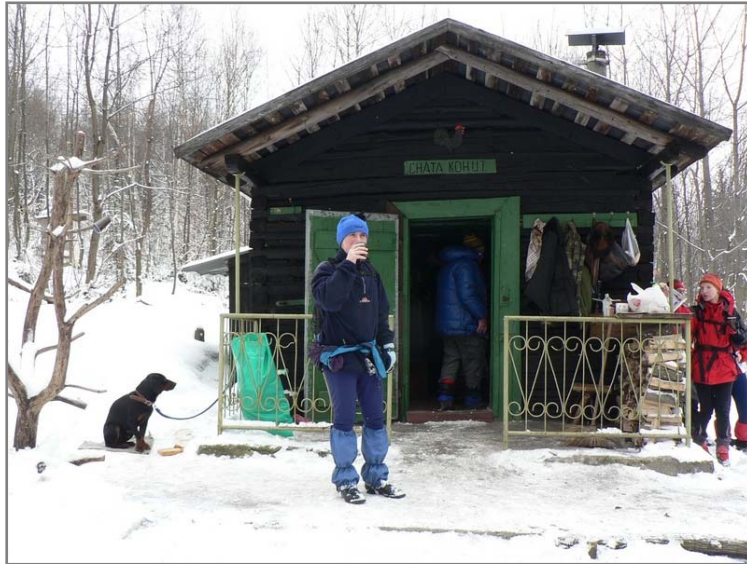
Autobusy nás vysadili v Sabinove pri moste cez Torysu – zdala sa mi tu väčšia ako v Prešove. Po krátkom prejave vedúceho trasy sme prešli cez most a začali stúpať riedkym lesíkom na hrebeň. Peši s bežkami v ruke, lebo snehu tu bolo málo.

Na hrebene vybiehajúcom z pohoria Bachureň nad Sabinov idú spolu modrá aj zelená značka. Asi 150 výškových metrov nad

mestom je kríž pri ktorom sa väčšina bežkárov zastavuje, maže a pripína si bežky. Robím zábery na mesto a krajinu v pozadí, ktorej dominuje Šarišský hrad a vrchol Lysá stráž.

Potom nasleduje výstup po hrebeni k chate pod Kohútom po zelenej značke do nadmorskej výšky 700 metrov. Snehu nie je veľa, ale postupne ako stúpame vyššie pribúda.

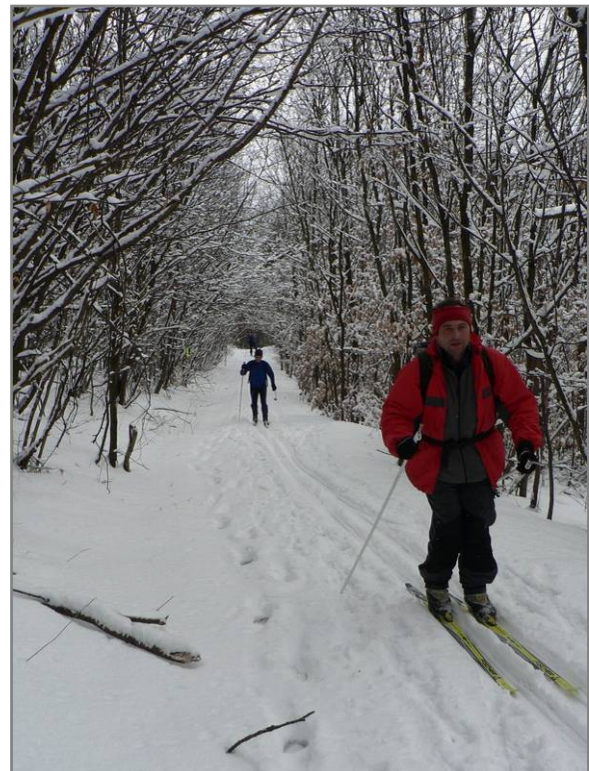
Na chate pod Kohútom je občerstvovačka a dobrá nálada. Keďže tu nemám partiu, z ktorej by bolo záhodno zotrvať a čo – to popiť a pojesť odchádzam z chaty medzi prvými. Sprava sa pripája žltá značka a nasleduje asi trojkilometrový nádherný zjazd po lúčach popri lese na horný koniec obce Uzovské Pekľany.

Prechádzame cez potok a pokračujeme hore dolinou modrou značkou, ktorá sa

pripája z dediny a po ktorej sme už kúsok išli aj my keď sme začínali v Sabinove. Len vtedy nás zradila a rozhodla sa ísť do Uzovských Peklian ľahším terénom cez Uzovský Šalgov. Teraz ju zrádzame my a púšťame sa strmo hore lesom.

Výstup je strmý a keďže sme opäť klesli, snehu je menej a tak okrem jedného z usporiadateľov – mladého borca z Hermanoviec všetci ostatní bežky odopínáme. Mindžovej 920 metrov nad morom. Odtiaľ je potom zjazd s ďalekými výhľadmi po hrebeni do Hermanoviec cez kóty 853,9 a 773,5. Paráda.

V cieľi v Hermanovciach potom guláš a program - miestna skautská skupina a detská folklórna skupina Hermanovček a idem do autobusu.

Text a foto: Vlado.

Deň tretí – Útulné Slánske vrchy.

Ráno balíme a nakladáme autá. Nastupujeme na trasu L3 v Slánskych vrchoch vlastnou dopravou. Dnes sme až šiesti. Pele, Barborka, Piatok, Vlado Ctibor a Boris.

Úspešne trafíme na Zlatú Baňu a začiatok stopy. Dnešný terén sa trochu podobá na naše obvyklé malokarpatské stopy. Trasa je tvorená 16 km dlhým okruhom okolo Šimonky. Kúsok stúpania, potom udržiavané bežecké trate a z nich odbočka do svahu a výstup k vysielacu Dubník a do sedla Obracaná studňa. Potom stopa, ktorá priam volá bež a ukáž ako Ti

to ide. Tak bežíme. Stopa sa prepletá zasneženým porastom, kde tu lúkou. Aj klesania z Hermanovského hrebeňa na Zlatú Baňu sú príjemné, bez potreby brzdiť a nebyť kríženia potoka, aj bez nebezpečia. Potokom prefrčíme a dolu k autám zjazdujeme posledný úsek po ceste. 16 km s prevýšením 380m.

Vraciame sa do Prešova a ešte v tento deň nás čaká dlhá cesta domov. Vďaka našim šoférom prejde bez problémov a pred desiatou večer sme všetci doma.

Boli medzi nami aj takí, ktorí na bežky nechodili – Svaťa, Bejka, dva dni Lenka

a jeden deň Ctibor. Nest'ážovali si. Jeden deň sa venovali pamiatkam Prešova, boli pozrieť aj opálové bane v Dubníku a Kalváriu na kopci, pod ktorým sme bývali. Počas celého zrazu sa nám vzorne venovala Valika.

Budúci zraz je v Oravskej Lesnej, čo vy na to priatelia?

Text a foto: Boris.